

Minister do spraw Równości

Katarzyna Kotuła

dot. DSP.INT.4610.951.2024
Warszawa, 12.09.2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację poselską nr: 3354 z 21 czerwca 2024 r. Posłanki Moniki Rosy w sprawie w sprawie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, uzupełniając odpowiedź udzieloną przez Ministrę Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, uprzejmie wyjaśniam:

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej uregulowane są w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, 834) oraz w przyjętym uchwałą Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. poz. 1232).

Ustawą, która obowiązuje od 22 czerwca 2023 r., wprowadzono szereg zmian w systemie przeciwdziałania przemocy domowej, poczynając od zmian definicyjnych oraz nowego brzmienia przedmiotu ustawy – przeciwdziałanie przemocy domowej. Zmienione regulacje dotyczą wszystkich podmiotów systemu, a głównym celem zmian było wprowadzenie przepisów, dzięki którym pomoc i wsparcie będzie świadczona szybko, skutecznie i profesjonalnie, tak aby w najwyższym stopniu chronić osoby doznające przemocy domowej, zwiększając tym samym ich poczucie bezpieczeństwa.

Operacjonalizacją przepisów ustawy jest Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, w którym określone w ustawie zadania przypisane zostały do realizacji przez poszczególnych interesariuszy Programu, tj. wszystkie szczeble administracji publicznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Dodatkowo postanowienia Rządowego Programu zapewniły:

- wzmocnienie samorządów lokalnych w realizacji zadania dotyczącego prowadzenia zespołów interdyscyplinarnych;
- zwiększenie liczby specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w celu poprawy dostępności dla osób doznających przemocy domowej do schronienia i specjalistycznych usług;
- wzmocnienie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w celu poprawy standardów

podstawowych usług określonych w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. 2023 poz. 1158) i pełnej realizacji zadania zleconego;

- dalsze rozwijanie programów korekcyjno - edukacyjnych i psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- wzmocnienie samorządów województw w działaniach na rzecz podnoszenia kwalifikacji i zwiększania kompetencji przedstawicieli służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Łączny budżet Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2024 zaplanowano ogółem na kwotę 50 050 000 zł, co stanowi niemalże dwukrotność nakładów budżetu państwa w porównaniu z Program przyjętym na rok 2023.

Wzrost nakładów na zadania realizowane w ramach Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej bezspornie wpłynie na:

- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy domowej;
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych bądź doznających przemocy domowej;
- zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doznającym przemocy domowej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy;
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową;
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób zagrożonych i doznających przemocy domowej oraz osób stosujących tę przemoc.

Zgodnie z ustawą budżetową na rok 2024 oraz załącznikiem nr 1 do Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, w ramach wydatków na bieżące utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w roku 2024 zaplanowano łącznie środki finansowe na poziomie 25 080 000 zł. Część tej kwoty, tj. 18 151 000 zł zostało przekazane do dyspozycji poszczególnych Wojewodów, którzy od początku br. dysponują tymi środkami finansowymi.

Pozostałe środki finansowe, zaplanowane na utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w wysokości 6 929 000 zł zostały zabezpieczone w rezerwie celowej. W czerwcu br. zgodnie z przekazaniem przez Wojewodów zapotrzebowaniem na realizację powyższego zadania, Ministerstwo Finansów uruchomiło środki w łącznej wysokości 6 460 104 zł.

Odnosząc się szczegółowo do przekazanych pytań, uprzejmie informuję:

Ad. 1

Budżet Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2024 zakłada niemalże dwukrotność nakładów budżetu państwa w porównaniu z Programem przyjętym na rok 2023. Ma to również odzwierciedlenie w wysokości środków zabezpieczonych na prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Finansowanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, zgodnie z art. 6 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024, poz. 424), tj. tworzenia i prowadzenia specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, należy do zadań z zakresu administracji rządowej. Środki finansowe na ten cel gwarantuje budżet państwa i są one zapisane w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Wysokość środków finansowych przeznaczanych na realizację zadań związanych z bieżącym utrzymaniem specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej zapisanych w Programie od kilku lat wzrasta i w bieżącym roku wyniosła łącznie 25 080 000 zł, podczas gdy w 2016 r. powiaty na powyższy cel otrzymały kwotę w wysokości 12 180 000 zł.

Ponadto, zostały podjęte działania w celu pozyskania dodatkowych środków finansowych

na utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Do Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich zostało skierowane pismo z prośbą o dokonanie bieżącej analizy budżetów województw w tym zakresie. Przekazane informacje stanowią podstawę do podjętych z Ministerstwem Finansów rozmów i starań o pozyskanie dodatkowych środków finansowych.

Ad. 2

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w maju br, skierowało do Wojewodów prośbę o przekazanie do Ministerstwa Finansów poprawnych wniosków o zwiększenie budżetu województwa w dziale 852 - Pomoc społeczna.

W czerwcu br. środki finansowe przeznaczone dla powiatów na realizację zadań z zakresu administracji rządowej, na prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej zostały przekazane do dyspozycji poszczególnych Wojewodów.

Ad. 3,4

Zaplanowane w ramach Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 wyższe środki finansowe na prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, przedstawione w pkt.1, mogą decyzją Kierownika/Dyrektora ośrodka zostać przeznaczone na zwiększenie wynagrodzeń osób zatrudnionych lub świadczących usługi na rzecz specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Zaplanowane środki finansowe Kierownik/Dyrektor placówki może również przeznaczyć na stworzenie nowych etatów dla specjalistów, tj. psychologów, pedagogów czy prawników.

Ad. 5

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej funkcjonują w systemie przeciwdziałania przemocy domowej, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, 834).

Jeżeli postawione pytanie związane jest z zapisami ustawy z dnia 26 kwietnia 2024 r.

o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw, informuję, że przepisy ustawy umożliwiają przyjmowanie programów rządowych, które dotyczą dofinansowania samorządom wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na umowę o pracę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w tym m.in. ośrodkach pomocy społecznej, powiatowych centrach pomocy rodzinie, centrach usług społecznych, domach pomocy społecznej, placówkach specjalistycznego poradnictwa (w tym rodzinnego), ośrodkach interwencji kryzysowej, ośrodkach wsparcia, a także w systemie pieczy zastępczej i wspierania rodziny, instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które prowadzone są przez samorzady (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie).

W związku z tym, zgodnie z zapisami ustawy, dodatkami nie planowano objąć pracowników specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Z założenia, jest to wsparcie samorządów gminnych i powiatowych w realizacji ich zadań własnych, zaś specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej są w pełni finansowane przez budżet państwa, ich prowadzenie jest zadaniem zleconym samorządom powiatowym, tzn. otrzymują środki finansowe z budżetu państwa, w tym również na zatrudnienie osób tam pracujących. Jak wyżej wspomniano, decyzją Kierownika/Dyrektora ośrodka wyższe środki finansowe na prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, przedstawione w pkt.1, mogą zostać przeznaczone na zwiększenie wynagrodzeń osób zatrudnionych lub świadczących usługi na rzecz specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Ad. 6

Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej działają na podstawie następujących przepisów:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424, 834),
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U.2023 poz. 1158).

Placówki te świadczą różnorodną specjalistyczną pomoc osobom doznającym przemocy domowej w tym w formie schronienia oraz specjalistycznego poradnictwa (np. prawnego, psychologicznego czy medycznego). Prowadzenie tych placówek jest zadaniem zleconym powiatom z zakresu administracji rządowej, a ich utrzymanie finansowane jest ze środków budżetu państwa.

Przepisy rozporządzenia, o którym mowa powyżej, wprowadziły w 2023 r. szereg zmian - doprecyzowano przepisy dotyczące zakresu potrzeb bytowych osób przebywających w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej i rozszerzono je o możliwość alternatywnego rozwiązania do ogólnodostępnej kuchni tj. posiadania aneksu kuchennego z miejscami do przygotowywania posiłków. W przepisie tym określono też liczbę miejsc do przygotowywania posiłków przypadającą na liczbę osób przebywającą w ośrodku, a także niezbędne wyposażenie. Wprowadzenie tego przepisu wynika przede wszystkim ze zgłaszanych przez dyrektorów postulatów dotyczących wprowadzenia regulacji dostosowanej do potrzeb, możliwości lokalowych i organizacyjnych funkcjonujących jednostek. Możliwość posiadania i korzystania przez mieszkańców z aneksów kuchennych ma na celu bardziej podmiotowe podejście i stworzenie w placówce warunków zbliżonych do warunków domowych.

W projektowanym rozporządzeniu wprowadzono ponadto dwie dodatkowe regulacje, które obligują ośrodek do posiadania pomieszczenia do przechowywania wózków dziecięcych o ile pozwalają na to możliwości lokalowe. Wprowadzono również przepis, z którego wynika konieczność zorganizowania w placówce pomieszczenia do pracy indywidualnej z osobami doznającymi przemocy domowej. Jest to regulacja oczekiwana przez dyrektorów i pracowników placówek, a przede wszystkim przez osoby w nich przebywające. Zdarzenia traumatyczne, jakich doznawały osoby uwikłane w przemoc, wymagają stworzenia warunków do rozmów indywidualnych, udzielenia profesjonalnej pomocy i wsparcia.

Wydaje się, że powyższe oraz zwiększenie budżetu na utrzymanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, bezsprzecznie wpływają na poprawę funkcjonowania ośrodków.

Ad. 7

W Kancelarii Prezesa Rady Ministrów nie są obecnie prowadzone prace w kierunku zróżnicowania finansowania specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, choć sposób dystrybucji środków jest poddawany analizie.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Kotuła
Ministra do spraw Równości